



רשומות

הצעות חוק

הכנסת

19 במרס 2012

453

כ"ה באדר התשע"ב

עמוד

140	הצעת חוק לתיקון פקודת הנישואין והגירושין (רישום) (מס' 2) (רישום לנישואין של בני זוג יהודים), התשע"ב-2012
145	הצעת חוק לתיקון פקודת הנישואין והגירושין (רישום) (מס' 3) (אזורי רישום לנישואין של בני זוג יהודים), התשע"ב-2012
146	הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190) (מוסדות ציבוריים הפועלים לעידוד התיישבות), התשע"ב-2012

הצעת חוק לתיקון פקודת הנישואין והגירושין (רישום) (מס' 2) (רישום לנישואין של בני זוג יהודים), התשע"ב-2012*

1. הוספת סעיף 3א3. בפקודת הנישואין והגירושין (רישום)¹ (להלן – הפקודה), אחרי סעיף 3 יבוא:

3א. (א) בסעיף זה –
"רישום בני זוג יהודים לנישואין"

"החלטת רב רושם נישואין" – החלטה של רב רושם נישואין לפי סעיף קטן (ח) לדחות בקשה לרישום נישואין לפי סעיף זה;

"מאגר המידע" – מאגר המידע שהוקם לפי סעיף קטן (יג);

"רב עיר" – כהגדרתו בסעיף 15(א)(2) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971²;

"רב רושם נישואין" – רב שמונה כרושם נישואין לפי סעיף 2(6) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם-1980³, שהוא הרשות הרושמת;

"השר" – השר לשירותי דת.

(ב) בני זוג יהודים המבקשים להינשא על פי דין תורה רשאים להירשם לנישואין אצל רב רושם נישואין במועצה דתית או באזור שבו הוא מכהן כרב עיר; הבקשה לרישום כאמור (בסעיף זה – הבקשה) תוגש לפי בחירת בני הזוג לאחת מאלה:

(1) לשכה לרישום נישואין שבאזור הרשום בתעודת הזהות של אחד מבני הזוג כמענו או במקום שבו אמורים להתקיים הנישואין;

(2) לשכה לרישום נישואין בכל אחד מהיישובים האלה: אבן-יהודה, באר-שבע, בני-ברק, גוש עציון, חיפה, ירושלים, נתיבות, נתניה, צפת, קריית-טבעון, רחובות, רמת הגולן, רמת-גן, שוהם, תל-אביב.

ד ב ר י ה ס ב ר

טעם כאשר רב העיר הכיר את בני עירו, אולם כיום הערים גדולות ורב העיר מוסמך לרשום את תושבי עירו לנישואין אף שאינו מכירם, ועל כן טעם זה איבד מכוחו.

בללי בני זוג יהודים המבקשים להינשא רשאים להירשם רק בלשכה לרישום נישואין שבאזור הרשום בתעודת הזהות של אחד מבני הזוג כמענו או במקום שבו הנישואין אמורים להתקיים. לנוהג זה היה

* הצעת חוק מס' פ/1635/18; הועברה לוועדה ביום י"ב באדר א' התשע"א (16 בפברואר 2011).

¹ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 876, (א) 903; ס"ח התש"ע, עמ' 434.

² ס"ח התשל"א, עמ' 130.

³ ס"ח התש"ם, עמ' 90.

(ג) לשם החלטה בבקשה רב רושם נישואין מוסמך לקבל מידע ממאגר המידע; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכותו של רב רושם נישואין לקבל מידע לפי הוראות סעיפים 31(6) ו-32 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965⁴; סעיף 30(א)(2) לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981⁵; וסעיף 36(ג)(2) לחוק תרומת ביציות, התש"ע-2010⁶.

(ד) כדי לברר אם יש מניעה לנישואי בני הזוג יפנה הרב רושם הנישואין לאלה:

(1) למנהל בתי הדין הרבניים - אם יש מניעה לנישואי בני הזוג לפי החלטה או פסק דין של בית דין רבני בענייני נישואין או גירושין בענייניו של בן זוג שנדון בפניו;

(2) לממונה על מאגר המידע - אם יש מניעה לנישואי בני הזוג לפי החלטת רב רושם נישואין בעניין בני הזוג;

קיבל הרב רושם הנישואין הודעה על מניעה כאמור לנישואי בני הזוג, יודיע על כך לבני הזוג בתוך שלושה ימים מיום קבלת ההודעה, וכן יידע אותם כי הם רשאים לפנות לבית דין רבני בעניין.

(ה) קיבל גורם פנייה לקבלת מידע לפי סעיפים קטנים (ג) או (ד), ימסור את המידע בתוך ארבעה ימים מיום הפנייה.

(ו) נוכח הרב רושם הנישואין כי ניתן, לכאורה, לאשר את הבקשה, יעדכן, בתוך שלושה ימים, את שמם המלא את מספרי תעודות הזהות ואת המען של בני הזוג ברשת ממוחשבת פנימית לעניין רישום נישואין של המשרד לשירותי דת, ישלח הודעה על הבקשה לרב רושם נישואין שהמען של כל אחד מבני הזוג בתחומו, וכן יפרסם הודעה לציבור על הבקשה; על בקשה שנעשתה לגביה אחת הפעולות כאמור ניתן להגיש התנגדות לרישום הנישואין (בסעיף זה - התנגדות).

(ז) לא הוגשה התנגדות לבקשה בתוך 12 ימים מיום שפורסמה הודעה לציבור כאמור בסעיף קטן (ו), או סבר הרב רושם הנישואין כי אין צורך להשיב להתנגדות שהוגשה, יאשר בתוך יומיים את הבקשה; סבר הרב רושם הנישואין כי יש צורך להשיב להתנגדות, יודיע לבני הזוג על ההתנגדות והם רשאים להשיב לה בתוך שבועיים מיום קבלת ההודעה.

ד ב ר י ה ס ב ר

אצל מי הם רשאים להירשם לנישואין, ובין היתר להרחיב את אזורי הרישום ולאפשר רישום לנישואין גם בלשכות ארציות לרישום נישואין, הפועלות ב-15 היישובים המנויים בהצעת החוק.

סעיף 1 - לסעיף 3א(ב) המוצע

כדי להקל על בני זוג יהודים להירשם לנישואין ולחסוך להם זמן והוצאות נסיעה מיותרות, מוצע לקבוע

⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 293.

⁶ ס"ח התש"ע, עמ' 520.

(ח) הרב רושם הנישואין ימסור לבני הזוג ולמגיש ההתנגדות את החלטתו בבקשה בתוך שבועיים מיום הגשת ההתנגדות או מיום התשובה להתנגדות כאמור בסעיף קטן (ז); החליט הרב רושם הנישואין לדחות את הבקשה, יעביר את החלטתו המנומקת למאגר המידע.

(ט) הרב רושם הנישואין רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו ובאישור נשיא מועצת הרבנות הראשית, לשנות את המועדים הקבועים בסעיפים קטנים (ו) עד (ח).

(י) על החלטת רב רושם הנישואין ועל החלטה לדחות התנגדות ניתן לערור בבית הדין הרבני.

(יא) הגישו בני זוג בקשה לרב רושם הנישואין אחד, לא יוכלו להגיש בקשה לרב רושם הנישואין אחר; ואולם בני זוג רשאים להגיש בקשה לרב רושם הנישואין אחר, ובלבד שהרב רושם הנישואין שלו הוגשה הבקשה לא השלים את הליך רישום הנישואין במועדים האמורים בסעיפים קטנים (ד) ו-(ו) עד (ט). לפי העניין, אלא אם כן הודיע כי יש מניעה כאמור בסעיף קטן (ד) לעריכת הנישואין, או אם הוגשה התנגדות לרישום הנישואין ובני הזוג לא השיבו לה (בסעיף קטן זה - בקשה נוספת); בני הזוג יודיעו לרבנים רושמי הנישואין האמורים על הגשת בקשה נוספת לפי סעיף קטן זה.

(יב) רב רושם הנישואין לא ירשום בני זוג לנישואין, לא יערוך נישואין ולא יאשר עריכת נישואין לאדם שיש לגביו מניעה לנישואין, אלא לפי פסק דין או החלטה של בית דין רבני.

(יג) לשם החלטות בבקשות יקים השר מאגר מידע שייכללו בו תעודות נישואין וגירושין וכן החלטות רב רושם הנישואין; השר ימנה ממונה על מאגר המידע מקרב עובדי משרדו; השר בהסכמת שר המשפטים, יקבע הוראות לעניין שמירת המידע במאגר, ניהולו, אבטחתו ומחיקתו.

(יד) מאגר המידע לא יהיה פתוח לעיון אלא לגורמים אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 3א(יג) המוצע

כדי לדאוג לרמת פיקוח נאותה על הרישום, הנדרשת מצד המדינה, מוצע להקים מאגר מידע ובו תעודות נישואין וגירושין והחלטות של רבנים רושמי נישואין לדחות בקשות לרישום לנישואין. השר לשירותי דת (להלן - השר) ימנה עובד מקרב עובדי משרדו לממונה על מאגר המידע האמור.

לסעיף 3א(ג), (ד), (2), (יד) ו-(טו) המוצע

בשל רגישות המידע במאגר, מוצע לקבוע הוראות להבטחת ההגנה על פרטיותם של המבקשים להירשם לנישואין, ובכלל זה לקבוע כי לרב רושם הנישואין תהיה ישיבה ישירה רק לתעודות הנישואין והגירושין הקשורות

לבקשה לרישום נישואין שהוגשה לו, ואילו מידע על החלטות של רבנים רושמי נישואין אחרים לגבי בני הזוג שמבקשים להירשם אצלו לנישואין יועבר אליו באמצעות הממונה על מאגר המידע, וכי הגשת מידע מהמאגר על ידי מי שאינו זכאי לקבלו או שימוש שלא כדין במידע תהא עבירה פלילית שבצדה עונש של שלוש שנות מאסר. יובהר כי אין בהוראות אלה כדי לגרוע מסמכותו של רב רושם הנישואין לפי חוקים אחרים, כמפורט בסעיף 3א(ג) המוצע, לקבל מידע על בני זוג המבקשים להירשם אצלו לנישואין.

לסעיף 3א(ד) ו-(יב) המוצע

נוסף על האפשרות לפנות למאגר המידע, מוצע לחייב רב רושם הנישואין לפנות למנהל בתי הדין הרבניים

(1) רב רושם נישואין לעניין תעודות נישואין וגירושין בקשר לבקשה שהוגשה לו; ביקש רב רושם נישואין לקבל מידע בעניין בני זוג שהגישו לו בקשה, יודיע הממונה לרב רושם הנישואין את החלטת רב רושם נישואין אחר בעניין בני הזוג, אם יש החלטה כאמור;

(2) בית משפט או בית דין דתי או מי שהם הסמיכו לכך לעניין העומד ותלוי לפנייהם.

(טו) המשיג ממאגר המידע, במישרין או בעקיפין, מידע שאינו זכאי לקבל לפי סעיף זה, או העושה במאגר המידע שימוש או פעולה שלא כדין, דינו - מאסר שלוש שנים; בסעיף זה, "שימוש" - לרבות עיון, אגירה, העתקה, שינוי, מחיקה או קישור בין מאגר המידע לבין מאגרים אחרים.

(טז) השר, בהסכמת נשיא מועצת הרבנות הראשית ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ולעניין פסקאות (3) ו-(4) - גם בהסכמת שר המשפטים, יקבע תקנות לביצוע סעיף זה, ובכלל זה -

(1) טפסים לרישום הנישואין;

(2) דרכי הגשת התנגדויות וסדרי הדין בהן או הודעות על מניעה כאמור בסעיף קטן (ד);

(3) דרכי פיקוח ובקרה על הרישום לנישואין ועל רב רושם נישואין;

(4) תנאי הכשירות למינוי הממונה על מאגר המידע.

(יז) רב רושם נישואין לא יעשה, במישרין או בעקיפין, פרסומת לעיסוקו, אלא בהתאם לתקנות שקבע השר, בהסכמת שר המשפטים ונשיא מועצת הרבנות הראשית.

2. בסעיף 7 לפקודה, במקום הסיפה החל במילים "יבא" או "א" לרישום הנישואין תיקון סעיף 7 או הגירושין שהוא סידר לאחר, דינו - מאסר שנתיים".

ד ב ר י ה ס ב ר

אחר, ובלבד שיודיעו על כך לרב רושם הנישואין שאליו פנו לראשונה ולרב רושם הנישואין האחר.

עוד מוצע להסמיך את השר להתקין תקנות לעניין פרסומת שרבנים רושמי נישואין יהיו רשאים לעשות.

לסעיף 3א(ו) המוצע

על החלטות רב רושם נישואין לדהות בקשה לרישום נישואין ועל החלטות לדהות התנגדויות שהוגשו לרישום נישואין ניתן יהיה להגיש ערר לבית הדין הרבני.

סעיף 2 עוד מוצע לקבוע סנקציה פלילית בשל סידור נישואין או גירושין ללא רישומם, ובצדה עונש של שנתיים מאסר.

ולממונה על מאגר המידע כדי לברר אם יש מניעה לנישואין בני זוג המבקשים להירשם אצלו לנישואין, ואם יש מניעה כאמור לא יוכל לרשום את בני הזוג לנישואין, לא יערוך נישואין ולא יאשר את עריכתם, אלא לפי החלטה או פסק דין של בית דין רבני.

לסעיף 3א(ד) עד (ט), (יא) ו-(יז) המוצע

מוצע להסדיר את הליך הרישום לנישואין ולקבוע מועדים לטיפול בבקשת הרישום לנישואין, לפנייה לגורמים הרלוונטיים, להגשת התנגדויות לבקשה ולהחלטה בהן, והכל במטרה לקצר ולייעל את ההליך ולשפר את השירות לאזרח. לעניין זה מוצע לאפשר לבני זוג שהטיפול בבקשה לרישום נישואין שהגישו מתעכב מעבר למועדים הקבועים בהצעת החוק להגיש בקשה נוספת, לרב רושם נישואין

3. (א) תחילתו של חוק זה ביום כניסתו לתוקף של תקנות לפי סעיף קטן (טז) שבסעיף 3א לפקודה, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, או בתום שנה מיום פרסומו, לפי המוקדם (להלן - יום התחילה). ובלבד שהרשת הממוחשבת הפנימית כאמור בסעיף קטן (ו) שבסעיף 3א האמור מאפשרת רישום נישואין, וכן שיש תשתית המאפשרת אגירת מידע לפי סעיף קטן (יג) בסעיף 3א האמור.
- (ב) הודעה בדבר הקמת הרשת הממוחשבת הפנימית והתשתית הנדרשת כאמור בסעיף קטן (א) תפורסם ברשומות.
- (ג) השר לשירותי דת רשאי לקבוע, בצו, כי חוק זה יוחל בהדרגה, לפי אזורי רישום, ובלבד שהחלה תושלם לא יאוחר משישה חודשים מיום התחילה.
4. תקנות ראשונות לפי סעיף 3א(טז) לפקודה, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, יובאו לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיפים** התיקון המוצע ייכנס לתוקף עם התקנת תקנות 3 ו-4 שיאפשרו את ביצועו, כמפורט בסעיף 3א(טז) המוצע. כדי להבטיח התקנת תקנות כאמור מוצע לקבוע כי תקנות ראשונות יובאו לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום פרסום החוק המוצע, ואולם אף אם לא יותקנו תקנות
- כאמור ייכנס החוק לתוקף בחלוף שנה מיום פרסומו. על כל פנים, כניסת החוק לתוקף תותנה בכך שתהיה במשרד לשירותי דת רשת ממוחשבת המאפשרת העברת נתונים לעניין רישום נישואין וכן תשתית טכנולוגית המאפשרת אגירת מידע במאגר המידע. השר יהיה רשאי לקבוע כי החוק המוצע יוחל בהדרגה כמפורט בסעיף 3(ג).

יוזם: חבר הכנסת עתניאל שנלר

הצעת חוק לתיקון פקודת הנישואין והגירושין (רישום) (מס' 3) (אזורי רישום לנישואין של בני זוג יהודים), התשע"ב-2012*

1. בפקודת הנישואין והגירושין (רישום), אחרי סעיף 3 יבוא:

א3. "מקום רישום נישואין של בני זוג ברשות הרושמת באחת מאלה:

(1) בלשכה לרישום נישואין שבאזור הרישום בתעודת הזהות של אחד מבני הזוג כמענו או במקום שבו אמורים להתקיים הנישואין;

(2) בלשכה ארצית לרישום נישואין בכל אחד מהיישובים האלה: אבן-יהודה, באר-שבע, בני-ברק, גוש עציון, חיפה, ירושלים, נתיבות, נתניה, צפת, רחובות, רמת הגולן, רמת-גן, שוהם, תל-אביב."

ד ב ר י ה ס ב ר

במקום הרישום בתעודת הזהות שלהם כמקום מגוריהם מקשה עליהם.

לכן מוצע לאפשר לבני זוג יהודים להירשם הן בלשכה לרישום נישואין שבאזור הרישום בתעודת הזהות של אחד מבני הזוג כמקום מגוריו והן בלשכות ארציות לרישום נישואין (הפועלות ב-14 היישובים המנויים בהצעת החוק). הרחבת אזורי הרישום תקל על בני זוג להירשם לנישואין ותחסוך להם זמן יקר והוצאות נסיעה מיותרות, ללא כל עלות מצד המדינה ובלי שתפחת רמת הפיקוח על הנישואין.

על פי הנהוג כיום, בני זוג יהודים המבקשים להינשא יכולים להירשם רק בלשכה לרישום נישואין שבאזור הרישום בתעודת הזהות של אחד מבני הזוג כמקום מגוריו. לנוהג זה היה טעם כאשר רב העיר הכיר את בני עירו, אולם כיום הערים גדולות ורב העיר מוסמך לרשום את תושבי עירו לנישואין אף שאינו מכירם. לפיכך אין סיבה שלא להסמיכו לרשום לנישואין גם בני זוג שאינם תושבי עירו.

כמו כן, בעבר היו בני זוג צעירים קובעים על-פי רוב את מקום מגוריהם בקרבת מקום המגורים של הורי אחד מהם, ואולם כיום בני הזוג מתרחקים לא אחת ממקום מגורי הוריהם, אך בדרך כלל אינם מעדכנים את מקום מגוריהם במרשם האוכלוסין, והדרישה להירשם לנישואין

יוזמים: חברי הכנסת פניה קירשנבאום, זאב אלקין, איתן כבל, עינת וילף

מצטרפים: חברי הכנסת יעקב אדרי, אורי אורבך, נינו אבסדזה

* הצעת חוק מס' 3579/18/פ; הועברה לוועדה ביום ב' בטבת התשע"ב (28 בדצמבר 2011).

¹ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 876, (א) 903; ס"ח התש"ע, עמ' 434.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190) (מוסדות ציבוריים הפועלים לעידוד התיישבות), התשע"ב-2012*

תיקון סעיף 9 .1. בפקודת מס הכנסה¹, בסעיף 9(2)(ב), בהגדרה "מטרה ציבורית", אחרי "חינוך" יבוא "עידוד התיישבות".

ד ב ר י ה ס ב ר

היעדרה של המטרה שעניינה עידוד ההתיישבות. נוכח חשיבותו של ערך ההתיישבות וכדי לחדד את מרכזיותו ולעודד מתן תרומות למטרה זו, מוצע להכיר, לצורכי מס, בתרומות הניתנות למוסדות ציבוריים הפועלים להגשמת המטרה האמורה. על כן, מוצע בזה להוסיף את המטרה של עידוד התיישבות מכל סוג שהוא ובכל מקום להגדרה "מטרה ציבורית" שבסעיף 9(2)(ב) האמור.

להערכת משרד האוצר, העלות התקציבית של הצעת החוק היא כ-885 מיליון שקלים לשנה, ואולם הממשלה נתנה את הסכמתה להצעת החוק.

סעיף 46(א) לפקודת מס הכנסה (להלן – הפקודה), קובע הכרה לצורכי מס בתרומות הניתנות למוסדות ציבוריים. משמעות ההכרה היא זיכוי מהמס שמשלם התורם על הכנסתו באותה שנת מס בשיעור של עד 35% מסכום התרומה, בכפוף לסייגים ולתקרות הזיכוי הקבועים בפקודה.

לעניין זה, בסעיף 9(2)(ב) לפקודה "מוסד ציבורי" מוגדר כ"חבר בני אדם... המקיימים ופועלים למטרה ציבורית...", ו"מטרה ציבורית" מוגדרת כ"מטרה שעניינה דת, תרבות, חינוך, מדע, בריאות, סעד או ספורט, וכן מטרה שאושרה על ידי שר האוצר כמטרה ציבורית". ואולם, ברשימת המטרות המנויות בהגדרה "מטרה ציבורית" בולט

יוזמים: חברי הכנסת זאב אלקין, ציון פיניאן

* הצעת חוק מס' 2900/18/פ: הועברה לוועדה ביום כ"ט בשבט התשע"ב (22 בפברואר 2012).
1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשע"ב, עמ' 202.